گفت‌وگوی «جوان» با آزاده بیژن کیانی درباره کتاب تحسین‌شده «سرباز کوچک امام»

اسارت برای رزمندگان ما آغاز یک نبرد بود

احمد محمد تبریزی

مهدی طحانیان همان آزاده نوجوانی است که به واسطه گفت‌وگو نکردن با خبرنگار هندی به شهرت رسید. نوجوانی با چهره‌ای معصومانه در لباس اسارت که اتفاقات تلخ و شیرین زیادی برایش رقم خورد. طحانیان نماد یک نسل مبارز، آگاه و پاک بود که برای دستیابی به آرمان‌هایش جانانه جنگید، در چنگال دشمن اسیر شد ولی هیچ‌گاه ذره‌ای از آرمان‌هایش کوتاه نیامد. طحانیان نماینده نسلی از شهدای دفاع مقدس است. خودش شهید نشد ولی همان منش و روش را در زندگی‌اش به کار بست و به چهره‌ای درخشان در تاریخ دفاع مقدس تبدیل شد. کتاب «سرباز کوچک امام» به قلم فاطمه دوستکامی به خاطرات طحانیان در طول دوران اسارت می‌پردازد. کتابی خواندنی که با پرداخت دقیق به جزئیات به اثری مرجع و ارزشمند در حوزه ادبیات اسارت تبدیل شده است. حالا با تقریظ خواندنی رهبر انقلاب بر کتاب، دوباره همه نگاه‌ها را به سمت خود کشانده است. «سرباز کوچک امام» اولین بار در سال ۱۳۹۱ منتشر شد و تا پیش از تقریظ به چاپ ششم رسیده بود ولی پس از تقریظ رهبری که توجه دوباره به کتاب را همراه داشت، این اثر از چاپ شانزدهم گذشت. در آخرین ماه‌های سال گذشته رهبر انقلاب تقریظشان بر کتاب را نوشتند و زمان کوتاهی از نگارش این تقریظ بر کتاب «سرباز کوچک امام» گذشته است. به همین مناسبت گفت‌وگویی خواندنی با آزاده سرافراز دکتر بیژن کیانی، مدیر مسئول انتشارات پیام آزادگان انجام داده‌ایم که از کتاب «سرباز کوچک امام» و تقریظ مقام معظم رهبری برایمان می‌گوید.

ویژگی اصلی و مهم کتاب «سرباز کوچک امام» چه چیزی است که تا این اندازه مورد توجه قرار گرفت و به یکی از کتاب‌های شاخص ادبیات دفاع مقدس تبدیل شد؟

کتاب «سرباز کوچک امام» حاصل مطالبی است که آزاده عزیز ما مهدی طحانیان بیان کرده‌اند و به صورت مصاحبه‌های متعددی ضبط شده است که بیش از یک سال زمان برده تا به پایان برسد. پس از مصاحبه‌های طولانی، این کار پیاده‌سازی شد و پس از چهار سال زحمات نویسنده و راوی، این کتاب توسط انتشارات پیام آزادگان به چاپ رسید. «سرباز کوچک امام» روند مبارزه آزادگان سرافراز را در زندان‌های رژیم بعث عراق بیان می‌کند و البته مهدی طحانیان خود محور و موضوع اصلی کتاب است ولی در واقع این کتاب سرگذشت آزادگانی است که سال‌ها در زندان‌های عراق زندگی کرده و آن را تجربه نموده‌اند. این کتاب مراحل متعدد زندگی در اسارت، تجربیات حاصل از آن دوران سخت، مقاومت در برابر دشمن، هوشیاری و در صحنه بودن، به روز بودن، خنثی کردن تمام اقدامات تبلیغاتی، پیروی کامل از رهبری نظام، وطن‌دوستی و اثبات این نظر هست که همانطور که دفاع مقدس با تمامی جنگ‌های دنیا ماهیتاً متفاوت بوده است، آزادگان ما نیز بسیار متفاوت از اسرای کشورهای دیگر بوده‌اند. اسارت برای ایرانی‌ها پایان کار نبود بلکه آغاز یک نبرد همه‌جانبه در یک جبهه کاملاً آشکار و رو در رو با دشمن بود. آنچه پیروزی این میدان را مشخص می‌کرد سلاح ایمان و باور به راه و هدفی بود که اسرای ما پیش گرفته بودند. پایان این نبرد، شکست دولت بعثی و تبلیغات آنها و بازگشت سرافرازانه آزادگان به کشور بود.

از نظر شما نقش آقای مهدی طحانیان در روزهای سخت اسارت چه بود؟

در سال‌های ابتدایی جنگ، رژیم بعث عراق تعدادی از اسرای ایرانی را تحت عنوان اطفال جمع‌آوری نمود و نام اردوگاه اطفال را بر آن نهاد و البته از نظر ما آنان مردان غیوری بودند که قبل از اسارت به عنوان رزمنده در میدان جنگ علیه دشمن دلاورانه جنگیدند و اسیر شدند. حزب بعث این کار را با هدف راه‌اندازی تبلیغات سیاسی سنگین علیه ایران انجام داد و خبرنگاران متعددی از کشورهای مختلف دعوت کرد تا این خبر را با هدف تضعیف کشور ایران به دنیا مخابره کنند و به دنیا بگویند که جمهوری اسلامی از موضع ضعف مجبور به فرستادن اطفال به جبهه‌های نبرد است و در اقدامی تبلیغی به دروغ اعلام می‌کند که حزب بعث حاضر است این اطفال را به کشورشان بازگرداند ولی جمهوری اسلامی این پیشنهاد ما را نمی‌پذیرد. این دو اقدام در حوزه بین‌المللی بازتاب بدی برای کشور ما داشت و هنر آقای طحانیان در این بود که در دیداری که با یکی از خبرنگاران خارجی داشتند و می‌خواستند از اردوگاه اطفال مصاحبه کنند، با هوشیاری تمام توانست روند تبلیغات و توطئه دشمن را متوقف کنند. طحانیان با شناخت دقیقی که از دشمن داشت، زمانی که خبرنگار از او می‌پرسد که ما شنیده‌ایم سران عراق می‌خواهند شما را آزاد کنند و به کشورتان بفرستند اما ایران قبول نمی‌کند، نظر شما در این رابطه چیست، در دو جمله به ایشان پاسخ می‌دهند که به اعتقاد بنده اوج هوشیاری این رزمنده بسیجی را می‌رساند. ایشان در ابتدا می‌گوید از کجا معلوم است که این حرف شما درست باشد و دروغ نمی‌گویید؟ یعنی من صحبت شما را باور نمی‌کنم که دولت عراق قصد کرده باشد من و امثال من را آزاد کند. و در جمله بعدی که از نظر بنده خیلی مهم‌تر از جمله ابتدایی است و حکایت از بینش عمیق و عشق یک رزمنده نوجوان به رهبری است، می‌گوید با فرض اینکه ادعای شما درست باشد، امام و رهبر من هر تصمیمی در این باره بگیرند همان درست است و ما گوش به فرمان ایشان هستیم. یعنی حتی اگر دولت عراق صداقت داشته باشد و بخواهد ما را آزاد کند ولی اگر رهبر ما صلاح بداند که ما آزاد نشویم ما می‌پذیریم. این کتاب با محتوای این چنینی روایتگر یک آزاده قهرمان است که در سن ۱۳ سالگی به دست دشمن گرفتار می‌شود و اجازه نمی‌دهد دشمن از او به عنوان یک ابزار تبلیغاتی علیه میهن اسلامی استفاده کند و تا آخرین روز اسارت آگاهانه و شجاعانه در این میدان حضور پیدا می‌کند.

تقریظ مقام معظم رهبری چطور بر این کتاب نوشته شد؟

انتشارات مؤسسه پیام آزادگان با شناختی که از این آزاده سرافراز داشت تلاش کرد تا این روایت صادقانه را در جهت ترویج ایثار و مقاومت به نگارش در آورد و با یاری خدا توانست این کتاب را با عنوان «سرباز کوچک امام» به چاپ برساند و در دسترس عموم قرار دهد و در نهایت توسط رهبر معظم انقلاب تقریظ دریافت نماید. این تقریظ یکی از بلندترین تقریظ‌هایی است که مقام معظم رهبری در حوزه دفاع مقدس نوشته‌اند و عبارت‌هایی که در آن به کار رفته است و

> آزادگان ما بسیار متفاوت از اسرای کشورهای دیگر بوده‌اند. اسارت برای ایرانی‌ها پایان کار نبود بلکه آغاز یک نبرد همه‌جانبه در یک جبهه کاملاً آشکار و رو در رو با دشمن بود. آنچه پیروزی این میدان را مشخص می‌کرد سلاح ایمان و باور به راه و هدفی بود که اسرای ما پیش گرفته بودند

همچنین حجم کلمات در نوع خود بی‌نظیر است. ایشان از این کتاب به عنوان یک روایت صادقانه و معصومانه یاد نموده‌اند و اینکه این کتاب بیانگر یکی از معجزه‌های انقلاب است. همچنین این کتاب را برای آنهایی که دچار خودباختگی و دنیازدگی شده‌اند عبرت‌آموز می‌داند. اینها کلماتی است که رهبر در این تقریظ بیان نمودند و توجه به آن بسیار حائز اهمیت است.

چرا باید منتظر ماند تا رهبری تقریظی بنویسند بعد به تبلیغ کتاب پرداخته شود در صورتی که پیش از این مهم می‌توان مردم را با آثار ارزشمند ادبیات دفاع مقدس آشنا کرد؟

حتماً کم‌کاری‌هایی در حوزه فرهنگ وجود دارد و متولیان فرهنگی با مسئولیت‌های رسمی و غیررسمی کم‌کاری‌هایی دارند که باعث می‌شود سنت تقریظ‌نویسی شروع شود، رهبری به میدان بیایند، خلأها را پر کنند و جنبشی به وجود آورند. متولیان فرهنگی باید کتاب بخوانند ولی نمی‌خوانند، باید کاری کنند ولی نمی‌کنند و همین باعث نقصان می‌شود. اگر حوزه فرهنگ شرایط عادی و طبیعی‌اش را طی می‌کرد به این مرحله نمی‌رسیدیم که رهبری روی کتاب‌ها تقریظ بنویسند. قطعاً نقصی در عملکردها وجود دارد که ایشان وارد میدان می‌شوند. رهبر هر جا کاستی ببینند ناچار می‌شوند خودشان برای حل مسئله پای به میدان بگذارند. البته باید گفت از زمان تأسیس انتشارات پیام آزادگان در سال ۸۶ در طول این ۱۰ سال از ۸۵۰ عنوان کتاب چاپ شده با موضوع آزادگان در سراسر کشور ۱۹۰ عنوان مربوط به مؤسسه پیام آزادگان است که یک چهارم کل کتاب‌های دفاع مقدس با موضوع آزادگان را شامل می‌شود. در سال آینده نیز هفت عنوان کتاب در این زمینه چاپ و منتشر خواهد شد که مخاطبانش را پیدا خواهد کرد.

حال با توجه به تقریظ رهبری شما برای معرفی بهتر کتاب و آشنایی مردم با این اثر چه برنامه‌هایی دارید؟

این یک فرصت استثنایی برای مؤسسه پیام آزادگان است و به همین جهت کارگروه مشترکی از مؤسسه پیام آزادگان و مؤسسه انقلاب اسلامی با هدف ترویج این امر و استفاده هرچه بهتر از تقریظ مقام معظم رهبری تشکیل شده است. درصدد هستیم توسط این کارگروه و همچنین همفکری دفتر مقام معظم رهبری از این فرصت در جهت ترویج و نشر آثار و ارزش‌های دفاع مقدس استفاده کنیم. پس از برگزاری نشست خبری در رابطه با کتاب در سال جاری نیز جلسات نقد و معرفی این کتاب با حضور پژوهشگران دفاع مقدس تشکیل خواهد شد که از نظرات آنها برای بهتر شدن کتاب و ارتباط مؤثر با نسل امروز و حضور کتاب در نمایشگاه بین‌المللی کتاب استفاده خواهیم نمود. قبل از گرفتن تقریظ این کتاب به چاپ ششم نیز رسید ولی از آنجایی که تقاضاهای متعددی برای این کتاب وجود دارد درصدد هستیم این کتاب در تیراژهای بالایی چاپ شود و هم‌اکنون در حال انجام مراحل اداری آن هستیم که سریع‌تر این کتاب در دسترس همگان قرار گیرد.

گفت‌وگو

گفت‌وگوی «جوان» با حمید بناء نویسنده کتاب «کمیل هنوز زنده است»

ثبت خاطرات گردان‌ها ضرورت تاریخ دفاع مقدس است

نرگس انصاری

حمید بناء از فعالان فرهنگی حوزه دفاع مقدس است که در عرصه ادبیات، هنرهای نمایشی و فضای مجازی، حضور چشمگیری دارد. او به تازگی نگارش کتابی با موضوع گردان کمیل لشکر ۲۷ محمدرسول‌الله(ص) را به پایان رسانده و آماده چاپ کرده است. «کمیل هنوز زنده است» را انتشارات مجنون به زودی روانه بازار کتاب خواهد کرد. به همین بهانه گفت‌وگویی با نویسنده کتاب انجام داده‌ایم که از نظرتان می‌گذرد.

آقای بناء شما را به عنوان یک فعال فرهنگی در حوزه دفاع مقدس می‌شناسیم؛ از فعالیت‌ها و اقدامات خود در این حوزه بگویید.

پررنگ‌ترین فعالیت ما در حوزه فرهنگ و دفاع مقدس همراهی و همکاری با مجموعه تلویزیونی «از آسمان» به عنوان نویسنده است. مجموعه‌ای که به عنوان تنها برنامه مستمر سیما در حوزه دفاع مقدس شناخته می‌شود. «از آسمان» تا کنون بیش از ۱۲۰۰ مستند تولید و پخش کرده و به لطف شهدا این سیر همچنان ادامه دارد. در کنار آن ویژه‌برنامه‌های دیگری هم تهیه شد که به صورت موردی تولید و پخش می‌شود.

شنیدیم کتاب جدیدتان به نام «کمیل هنوز زنده است» به زودی منتشر می‌شود.

بله؛ «کمیل هنوز زنده است» قصه جالبی دارد. رزمنده‌های گردان کمیل یک گروه در شبکه اجتماعی دارند که علاوه بر گفت‌وگوهای معمولی بین رفقا، خاطرات روزهای جنگشان را هم در آن به اشتراک می‌گذارند. فضای این گروه بسیار جالب و دوست‌داشتنی است. با اینکه موهایشان سپید شده ولی در زمان خاطره‌گویی به همان جوان‌های روزهای جنگ تبدیل می‌شوند. پیشنهاد نگارش و تدوین این خاطره‌ها توسط آقای درویش یکی از فرماندهان اصلی گردان در دوران دفاع مقدس مطرح شد. خاطره‌ها بعد از گردآوری با تعهد به ساختارشان بازنویسی شدند و دو بخش معرفی فرماندهان شهید و تاریخچه هم به آن اضافه شد.

> در آن واقعه تلخ بسیاری از رزمنده‌های گردان کمیل مظلومانه شهید شدند و پیکرشان همانجا باقی ماند. بعدها در تفحص شهدا برخی از کمیلی‌ها شناسایی شدند ولی هنوز هم خانواده‌های بعضی از آنها چشم به راه عزیزانشان هستند. این گردان خط‌شکن بارها در عملیات‌های مختلفی شرکت داشت

انگیزه شما برای نوشتن کتاب گردان کمیل چه بود؟

مهم‌ترین انگیزه بنده همان کششی است که به لطف شهدا ما را در این مسیر نگه داشته است. به هر حال حفظ و انتشار خاطره‌ها و مهم‌تر از آن تاریخ شفاهی دفاع مقدس وظیفه‌ای است که زمان آن خیلی زودتر از آنچه فکرش را بکنیم به پایان می‌رسد. مجالی برای درنگ نیست. خدا را شاکرم که توفیق این کار نصیبم شد. البته در این مسیر باید از عزیزان بسیاری سپاسگزاری کنم و امیدواریم «کمیل هنوز زنده است» به نمایشگاه کتاب تهران برسد.

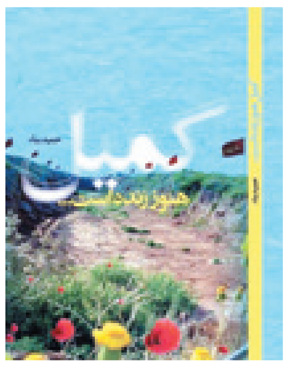

مخاطبان می‌خواهند که از گردان کمیل و جهادشان در جنگ بیشتر بدانند...

گردان کمیل بن زیاد لشکر ۲۷ را همه مردم با ماجرای غمبار والفجر مقدماتی و گیر افتادنشان در یکی از کانال‌های مرزی عراق می‌شناسند. خوشبختانه زیارت کانال کمیل در فکه جنوبی روزی خیلی از زائران راهیان نور می‌شود. در آن واقعه تلخ بسیاری از رزمنده‌های گردان کمیل مظلومانه شهید شدند و پیکرشان همانجا باقی ماند. بعدها در تفحص شهدا برخی از کمیلی‌ها شناسایی شدند ولی هنوز هم خانواده‌های بعضی از آنها چشم به راه عزیزانشان هستند. این گردان خط‌شکن بارها در عملیات‌های مختلفی شرکت داشت. شهادت فرماندهان و تعداد زیادی از نیروهای آن باعث شد که چند مرتبه به‌طور کامل بازسازی شود. کمیل در کربلای ۵ هم بسیار اثرگذار بود. نام کمیل در تاریخ لشکر ۲۷ محمدرسول‌الله(ص) بسیار درخشان است.

در جریان نوشتن این کتاب چه نکته‌ای به نظر شما جالب‌تر بود؟

آشنایی با کمیل و قرار گرفتن در حال و هوای بچه‌های آن مهم‌ترین دریافت من در مسیر انتشار کتاب بود که امیدوارم تا پایان عمر همراهم باشد. کمیل هنوز زنده است نخستین کار کاغذی بنده به حساب می‌آید.

در حال حاضر مشغول چه کاری هستید؟

این روزها به لطف شهدا مشغول جمع‌آوری خاطره‌هایی درباره شهید مدافع حرم امیرعلی محمدیان هستیم که ان‌شاءالله کار نوشتن آن به زودی تمام خواهد شد. شهید امیرعلی محمدیان یکی از دوستان ما بود که از دوران نوجوانی در پایگاه بسیج و مجموعه‌های فرهنگی شاهد بزرگ شدنش بودیم. پسری بسیار فعال و پرجنب‌وجوش و یک بسیجی به قول معروف پایکار. در اردوهای راهیان نور هم حضور مؤثری داشت. امیرعلی سال ۹۴ در خان‌طومان سوریه به شهادت رسید و متأسفانه پیکرش به کشور بازنگشت. بعد از شهادتش پایگاه بسیج ما به نام ایشان شد و حال با افتخار در گفت‌وگوها خودمان را بچه‌های پایگاه شهید محمدیان معرفی می‌کنیم.

اشاره کردید زمان زیادی برای ثبت تاریخ شفاهی دفاع مقدس باقی نمانده است؛ چگونه می‌توان این خاطرات را از آسیب‌ها حفظ کرد؟

نگارش تاریخ شفاهی و خاطرات رزمنده‌ها به صورت گردانی یکی از نیازهای ضروری ما در حوزه دفاع مقدس است. همانطور که می‌دانید عملیات‌ها توسط گردان‌ها و فرماندهان آنها اجرا می‌شد. به این مورد باید زندگی چند ساله آنها در کنار هم را اضافه کرد. هویت‌بخشی به گردان‌ها و جمع‌آوری خاطرات و ثبت تاریخشان دانسته‌های ما از جنگ را کامل‌تر می‌کند.

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۵۳۴۳

از راست به چپ

■۱- از ماشین‌های کشاورزی- تهیدست و ندار ■۲- مخفف هستم- کشوری که تب آن معروف است- بی جنبش- پارچه استریل ■۳- پرستار و مربی آقازاده‌های قدیم- عدد تقویمی- بخیه درشت- از سازهای موسیقی ■۴- فرق سر- سقف دهان- الفبای نابینایان ■۵- بخشش- بازی کردن- خارج از زمین فوتبال ■۶- وحشت- ماده بیهوش کننده- آینده- هر اداره ستاد ارتش ■۷- ترش و شیرین- متضاد مقصد- اصلاح الگوی آن در خانواده‌ها امری ضروری است- جوی خون ■۸- نوعی رنگ مو- یادداشت ■۹- آب بند- گاو مقدس مصریان قدیم- تاج دندان- عدد منفی ■۱۰- مخزن بنزین- واحدی برای طول- راندن و دور کردن- بیان چگونگی و حالت ■۱۱- ته نشین مایعات- حیوان اهلی- نظرات انتخاباتی ■۱۲- اسلحه شمشیربازی- ذره باردار- آسیب و صدمه ■۱۳- سازمان آزادی‌بخش فلسطین- آرواره- پسوند شباهت- مزه عبوس! ■۱۴- نت بیمار- طرحی که نقاش در ابتدا می کشد- اولین ماه قمری- تاکسی پرظرفیت ■۱۵- از ورزش‌های رزمی- آراستن جایی با لامپ‌های بسیار و پرنور

از بالا به پایین

■۱- طبق فلزی- جانوری نابینا- چای لاغری- کم تاب و توان ■۲- از همسران امام حسن- ارجمندی- مادر لر- رهرو ■۳- وزش باد- مظهر سردرگمی ■۴- ناچیز- نفس سوزناک- فلسفه ارسطو- سرآغاز آبادانی- یکی بر روی یک ■۵- نوعی غذای گوشتی- قبول کردن ■۶- قیم- چاره جویی کردن- تقویت کننده زمین زراعی ■۷- لخت- وبا- شاعر شیرین سخن فارسی- ورزش مادر ■۸- مظهر زیبایی- شهری در استان فارس ■۹- مالامال- نویسنده انگلیسی لبه تیغ- نامفهوم حرف زدن- گرفتنی سر بزنگاه ■۱۰- تیم فوتبالی در یونان- سرودن و شعر گفتن- صبح زود ■۱۱- اسطوره فوتبال آلمان- آبشار معروف ■۱۲- رفوزه- صورت- نیستی- درخت مو- روحانی زرتشتی ■۱۳- سرنوشته- خودروی باری سبک ■۱۴- کشور کاتماندو- ناشنوا- کلام معتبر- داخل ■۱۵- باطل و ضایع شدن- صدای تلفن- عدد مقدس- چرخ تانک

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

۱	۹							
۸		۶		۱	۷	۳		
						۴		
			۷	۹	۳			
	۶		۱					۵
	۲							۸
۶		۴					۲	
			۵	۲			۸	
		۳					۴	

۸	[illegible]	[illegible]	۱	[illegible]	[illegible]	[illegible]	۷	[illegible]
[illegible]	۷	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	۱	۸	[illegible]
۱	[illegible]	[illegible]	۷	۸	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
۷	[illegible]	۱	[illegible]	[illegible]	[illegible]	۸	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	۸	[illegible]	۷	۱	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	۸	۷	۱	[illegible]
[illegible]	۱	[illegible]	[illegible]	[illegible]	۷	[illegible]	[illegible]	۸
[illegible]	[illegible]	[illegible]	۸	۱	[illegible]	[illegible]	[illegible]	۷
[illegible]	۸	۷	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	۱

جدول کلمات متقاطع

پاسخ جدول شماره ۵۳۴۲